

JOËLETTE

La natura a l'abast de tothom

Tot el que cal saber per utilitzar, fer el manteniment
i gaudir de la cadira tot terreny Joëlette

**Diputació
Barcelona**

Xarxa de Parcs Naturals

Concepció i continguts:

Aprèn Serveis Ambientals
Cima Serveis Educatius

Fotografies:

Sergi Sagrera (pàgines 9, 11, 12, 15, 17, 20, 21, 22 i 23)

JOËLETTE

La natura a l'abast de tothom

ÍNDEX

HOLA, EM DIC JOËLETTE

Pàgina 6

PARTS DE LA JOËLETTE

Pàgina 8

MUNTATGE I DESMUNTATGE

Pàgina 10

MANTENIMENT

Pàgina 14

BOSSA D'EINES

Pàgina 15

EQUIPAMENT DELS PILOTS

Pàgina 16

COMODITAT I SEURETAT DE LA PERSONA PASSATGERA

Pàgina 16

MANEIG DE LA JOËLETTE

Pàgina 19

MANIOBRES HABITUALS AMB LA JOËLETTE

Pàgina 22

ORGANITZACIÓ D'UNA ACTIVITAT AMB LA JOËLETTE

Pàgina 24

HOLA, EM DIC JOËLETTE

La Joëlette és una cadira tot terreny d'una sola roda que, amb l'ajut d'acompanyants, permet la pràctica del senderisme a persones amb discapacitat o amb mobilitat reduïda. És, doncs, una eina d'inclusió que fa accessible a tothom el medi natural i els espais no urbanitzats que, per les característiques de les seves pistes, camins i senders, no admeten la circulació de cadires convencionals, elèctriques o no.

Les motivacions més habituals per utilitzar aquesta cadira tot terreny són la pràctica del senderisme, les visites culturals i les activitats educatives o de lleure en espais naturals, amb uns usuaris potencials tan diversos com la mateixa societat.

Però el servei de la Joëlette va més enllà dels seus usuaris directes, ja que, per bé que aquests en poden fer un ús individual, el més freqüent és que ho facin en el context d'una activitat col·lectiva amb els seus familiars, amics i/o els companys i companyes d'alguna de les entitats de les quals formen part (empresa, escola, esplai, club, associació, etc.), persones, doncs, que també cal considerar beneficiàries de la Joëlette.

Però els usuaris i els beneficiaris potencials no són propietaris de cap Joëlette i difícilment en podrien gaudir. És per això que la Xarxa de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona ha adquirit diverses Joëlettes que posa a disposició de la diversitat funcional de la població; conseqüentment, de les persones amb discapacitat o mobilitat reduïda que vulguin visitar qualsevol dels espais naturals que gestiona.

Amb tot, per gaudir de les possibilitats que ofereix aquesta cadira tot terreny n'hem de fer un bon ús. Això vol dir:

- conèixer la seva mecànica,
- respectar les seves limitacions,
- tenir les condicions físiques i les habilitats tècniques que requereix manejar-la, i
- preparar amb cura les activitats que volem fer.

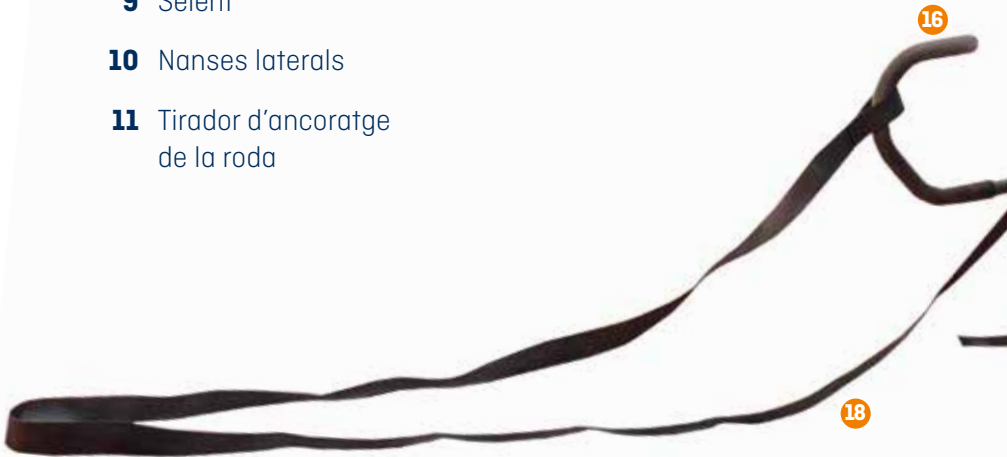
Per tot plegat, és recomanable confiar la gestió i l'ús de la Joëlette a persones competents. Per tant, amb l'excepció d'activitats molt senzilles, quan utilitzem la Joëlette com a mínim un dels seus pilots hi ha d'estar familiaritzat.

El propòsit d'aquesta guia és aportar els coneixements necessaris per fer un bon ús de la Joëlette prenent com a principis rectors la seguretat, el confort i el gaudi dels passatgers, dels pilots i, en general, de tots els beneficiaris d'aquesta cadira.

Per tancar aquesta presentació, cal aclarir que les descripcions mecàniques i tècniques que trobareu en aquesta guia fan referència al model més actualitzat de la Joëlette Clàssica Monoroda, el model dissenyat per practicar senderisme. Existeixen però, altres models de Joëlette. D'una banda, els models més antics de la Joëlette Clàssica i, d'altra banda, els models especialitzats, com la Joëlette Twin, de doble roda, pensada per participar en curses i per a terrenys poc exigents, i l'e-Joëlette, que incorpora un motor elèctric que proporciona una ajuda extra. Amb tot, les habilitats bàsiques de maneig són vàlides per a tots els models.

PARTS DE LA JOËLETTE

- 1** Cinturó abdominal
- 2** Manillar
- 3** Maneta de fre (primer pla)
i maneta d'ajustament de
l'alçada del manillar
(segon pla)
- 4** Reposacaps
- 5** Manetes d'ajustament
del reposacaps
- 6** Respatller
- 7** Punts de fixació
del respatller
per variar-ne la inclinació
- 8** Cinturó de seguretat
- 9** Seient
- 10** Nanses laterals
- 11** Tirador d'ancoratge
de la roda
- 12** Fre de disc i amortidor
hidràulic
- 13** Reposapeus
- 14** Passadors de fixació
dels braços
- 15** Arnès
- 16** Braços
- 17** Punts de subjecció
de l'arnès
- 18** Arnès de tracció extra

MUNTATGE I DESMUNTATGE

- 1** Obrim el cinturó de seguretat i alliberem la roda.
- 2** Retirem el passador beta de la clavilla que fixarà la roda.
Traiem la clavilla.
- 3** Girem la roda.
- 4** Reubiquem la clavilla i hi posem altra vegada el passador beta.
- 5** Retirem el passador beta de la clavilla que fixarà el reposapeus. Traiem la clavilla.
- 6** Encaixem l'extrem del doble eix del reposapeus als traus respectius.
- 7** Fixem el reposapeus reubicant la clavilla i hi posem altra vegada el passador beta.
- 8** Orientem el tirador d'ancoratge de la roda en posició horitzontal.

- 9** Capgirem la Joëlette fent-la girar sobre els extrems del manillar.
- 10** Despleguem el respatller prement al màxim la maneta d'ajustament de l'alçada del manillar.
- 11** Fixem les nanses laterals amb la clau Allen gran subministrada amb la cadira (és una clau de 8 mm).
- 12** Col·loquem el coixí del seient.
- 13** Fixem el coixí del seient amb els dos botons metàl·lics a pressió de la part posterior.
- 14** Col·loquem el coixí del respatller i fem passar la solapa de lona darrere de les bandes del respatller. Fixem el coixí amb la veta [*velcro*].
- 15** Despleguem els braços i encaixem les dues parts.
- 16** Bloquegem els braços amb els passadors de fixació.
- 17** Ja tenim la Joëlette preparada.
- 18** Per desmuntar i plegar la cadira hem de seguir el procés anterior en l'ordre invers. Un cop la cadira estigui totalment plegada, hem de creuar el cinturó de seguretat entre els radis i la llanta fins a immobilitzar la roda. Un cop plegada, la Joëlette pot ser transportada amb un turisme, abatent el seient posterior. Si preferim transportar-la muntada en una furgoneta, cal fixar-la adequadament per evitar que es tombi durant el trajecte.

MANTENIMENT

La freqüència d'ús de la Joëlette determina la periodicitat amb què l'hem de revisar. Si l'ús és molt esporàdic, n'hi ha prou amb revisar la pressió del pneumàtic i la duresa del fre.

Anualment hem de fer una inspecció completa dels components de la Joëlette.

Caldrà:

- Verificar la pressió del pneumàtic.
- Examinar a fons el sistema de fre. És recomanable que aquesta operació i la substitució de la pastilla de fre la faci un taller de bicicletes.
- Comprovar que no manqui cap passador beta.
- Revisar l'estat de tot el quadre per advertir cops o problemes de corrosió.
- Revisar tots els elements de la bossa de recanvis.

BOSSA D'EINES

El material bàsic que cal dur sempre a la bossa d'eines és:

- Un inflador.
- Dos passadors beta de 72 mm.
- Claus Allen de 8, 5 i 3 mm (les claus de 8 i 3 mm se subministren amb la Joëlette).
- Un esprai repara-punxades o una cambra de recanvi.
Si optem per l'esprai cal tenir en compte que la cambra no es podrà reparar i, en acabar la sortida, haurem de substituir-la per una altra. L'avantatge de l'esprai és que utilitzar-lo és ràpid.
- Un *kit* de reparació de punxades (per utilitzar-lo fora de ruta).
- Un pop.
- Arnès de tracció extra.

Tot aquest material es pot transportar en una bossa de manillar de les utilitzades en cicloturisme i que podem penjar darrere el seient.

EQUIPAMENT DELS PILOTS

Els dos pilots han de dur calçat i roba còmodes, aptes per utilitzar-los a la muntanya. També cal que portin guants de ciclisme per agafar amb més solidesa la Joëlette, per netejar-se el front de la suor i per protegir-se la mà i els dits de friccions que puguin afectar la pell. També és pràctic que els pilots portin una armilla reflectora quan es facin concentracions de grups nombrosos o quan el recorregut creui o circuli per algun vial transitat per vehicles motoritzats.

COMODITAT I SEGURETAT DE LA PERSONA PASSATGERA

No hem d'oblidar mai quin és el primer objectiu de la nostra sortida quan utilitzem la Joëlette: aconseguir que esdevingui una experiència còmoda, segura i gratificant per al nostre passatger o passatgera. No participem en una cursa. No transportem un paquet. El nostre guiatge ha de ser segur, a un ritme tranquil, que permeti a la persona que duem gaudir del medi natural. Hem de parlar amb ella, saber com es diu, demanar-li si està còmoda. Cal fer parades i aturar-nos amb l'orientació adequada perquè la persona a qui portem pugui gaudir de les millors vistes, unes vistes que sense l'oportunitat que li ofereix la Joëlette segurament no hauria pogut veure mai. En definitiva, hem de pensar com voldríem viure nosaltres aquesta experiència si estiguéssim en el seu lloc.

El passatger o passatgera ha d'anar subjectat amb el cinturó de seguretat **1** i ha de dur sempre posat casc de ciclista (es recomana tenir dos cascs de mida diferent, d'adult i d'infant, i usar el que se li adapti millor al cap). El reposapeus s'ha d'ajustar a l'alçada correcta, en funció de la llargada de les cames del passatger. La posició la variarem amb la maneta d'ajustament de l'alçada del reposapeus. Després immobilitzarem els peus amb les cintes adherents (velcro) **2** i ajustarem la inclinació dels reposapeus amb la clau Allen de 3 mm. **3**

Finalment, ajustarem el reposacaps amb les manetes d'ajustament de l'alçada.

Si la sortida és de tardor-hivern, ens caldrà una manta fina per a la persona transportada (de teixit polar, per exemple). Pensem que l'esforç físic farà augmentar la temperatura corporal de les persones que condueixin la cadira, però no de la persona a qui portem, que pot agafar massa fred si la sortida és llarga i la temperatura ambiental baixa.

En funció de la complexió i la discapacitat específica de la persona a qui duem, potser ens caldran coixins o sistemes de fixació específics. Per aquest motiu dies abans de la sortida hem de saber l'edat, el pes i el tipus de discapacitat del nostre passatger o passatgera. Aquesta informació és absolutament imprescindible per al bon desenvolupament del servei.

MANEIG DE LA JOËLETTE

- 1** La Joëlette és una cadira tot terreny d'una sola roda que pot transportar una persona de 120 kg de pes màxim, si bé es recomana que el seu pes no excedeixi el pes del pilot posterior.
- 2** Qualsevol camí accessible amb una bicicleta de muntanya és accessible amb la Joëlette. Tanmateix, els camins de més dificultat requereixen més experiència de les persones que la piloten.
- 3** El maneig de la Joëlette requereix una bona condició física i un bon coneixement de la ruta a fer. Cal dur sempre calçat de muntanya adequat.
- 4** La tripulació necessària per conduir la Joëlette va de 2 a 5 persones. Si el camí no té cap dificultat tècnica (camí planer i en bon estat) i el passatger o passatgera té un pes baix (inferior als 40 kg), amb una persona situada al manillar i una als braços n'hi haurà prou. Els anomenem els pilots davanter i posterior. En la majoria dels casos, però, caldrà una tercera persona, que se situarà en un dels laterals de la Joëlette, complementant la conducció i, sobretot, rellevant els pilots quan es cansin. Serà el tercer pilot. Tanmateix, si la dificultat del camí ho requereix, s'haurà de situar una persona a cadascun dels laterals de la cadira.
- 5** El pilot posterior té dues funcions, mantenir l'equilibri i frenar la cadira. No és ni el timoner ni el motor de tracció de la Joëlette! (hi ha una situació concreta en què sí que fa de motor addicional; la comentarem més endavant). El pilot davanter, en canvi, guia la ruta i arrossega la cadira.

El tercer pilot pot reforçar la tracció en desnivells importants, estirant del reposa braços **1**. És important que no s'hi repengi mai, ja que podria desequilibrar la cadira.

- 6** El pilot posterior equilibra la Joëlette, tant en l'eix esquerra-dreta com en l'eix davant-darrere. En l'eix esquerra-dreta ha de contrarestar la inclinació excessiva de la cadira inclinant el manillar en sentit oposat al costat cap on es desequilibra. En l'eix davant-darrere, el pilot posterior ha de mantenir el manillar a l'altura de la seva pelvis, i amb la palanca de l'empunyadura de l'esquerra accionada, abaixar o pujar el manillar. Ho ha de fer sempre que la Joëlette estigui parada. Així, en pujada, hem d'abaixar el manillar, mentre que en baixada l'hem d'apujar. El manillar, doncs, es desplaça en sentit invers al desnivell.
- 7** El pilot posterior també és el responsable de frenar accionant l'empunyadura de la dreta. Ho ha de fer amb tocs suaus i repetits i sempre advertint prèviament el passatger i el pilot davanter. Alerta de no confondre les dues empunyadures! En els descensos és recomanable mantenir suaument premut el fre, per evitar que la cadira s'aboqui cap al pilot davanter.
- 8** L'única situació en què el pilot posterior té un paper de motor de tracció és quan ens trobem amb pujades intenses. En aquests casos ha d'empènyer amb la pelvis el cinturó

abdominal tancat amb cinta adherent (velcro) que uneix les dues empenyadures del manillar posterior.

- 9** El pilot davanter traça la ruta a seguir, esquivant els obstacles del terreny. Quan siguin inevitables, ha d'alertar els altres dos pilots amb prou antelació. L'arnès del pilot davanter es fixa als braços, als punts de subjecció corresponents. **2**

L'arnès és molt pràctic, ja que fa que la tracció no es faci únicament amb els braços sinó també amb el tòrax. Això s'agraeix molt en pujades pronunciades. D'altra banda, amb l'arnès col·locat podem deixar momentàniament el manillar sense por que la cadira es tombi.

- 10** Si la pujada és molt llarga i pronunciada i/o el passatger té un pes corporal important, podem fixar un arnès de tracció extra al manillar davanter, per estirar amb una o més persones que sumarien el seu esforç al del pilot davanter. **3**

- 11** El fet que la roda sigui plegable facilita no solament el transport sinó, sobretot, l'accés del passatger o passatgera a la cadira. Quan ens aturem, hem de plegar sempre la roda i abaixar la cadira perquè descansi a terra. Així no hem d'estar subjectant-la permanentment i podem descansar. També l'hem d'abaixar per permetre l'accés del passatger a la cadira. Això evita haver d'agafar aquesta persona a collibè, situació sempre incòmoda.

MANIOBRES HABITUALS AMB LA JOËLETTE

Avançar per un terreny planer. De forma inconscient es tendeix a avançar a una velocitat superior a la que es manté quan es camina. Això s'accentua en terrenys planers, que dificulten menys l'avanç de la Joëlette. Cal evitar-ho i recordar permanentment que la sortida amb la cadira no és un repte esportiu a superar, sinó una activitat de lleure que permet l'accés al medi natural a persones que, sense la Joëlette, no podrien fer-ho.

Pujar o baixar un esglaó. L'objectiu és fer girar la roda per la paret vertical de l'obstacle. Així, per pujar un esglaó o qualsevol altre obstacle que tingui un contrapeu molt vertical, hem d'acostar la roda fins a tenir-la en contacte amb la cara vertical. **1** Després hem d'empènyer la roda amb decisió, fent-la girar pel contrapeu. **2** La Joëlette no és un palanquí! Únicament estarà justificat aixecar-la a pols quan siguem davant un obstacle molt important, superior al radi de la circumferència de la roda.

Fer un gir tancat: pivotar. Quan calgui fer un gir molt tancat i l'espai sigui molt reduït, hem de clavar la roda prement a fons la maneta de fre. El pilot davanter ha de girar els braços de la Joëlette al voltant de la roda fins a realitzar el gir desitjat. En aquest moment, desfrenarem la roda i la farem avançar cap a la nova direcció desitjada.

Frenar. Quan hàgim d'aturar-nos o reduir la velocitat, hem de prémer la maneta de fre pressionant-la successivament. Millor moltes pressions curtes i repetides que una única pressió a fons, ja que en aquest cas la inèrcia farà que la persona passatgera es desplaci endavant. Quan frenem, sempre cal advertir-ho al pilot anterior i al passatger o passatgera.

Baixar de la Joëlette. Primer aturem la Joëlette i, sense deixar anar els braços, el pilot davanter es treu l'arnès. Es gira i posa en posició horitzontal el tirador d'ancoratge de la roda. Llavors, la roda deixarà d'estar fixada i la podrem plegar. Per fer-ho, hem de frenar a fons i començar a avançar lentament. Com que la roda estarà immobilitzada pel fre, quan la Joëlette avanci, la roda començarà a quedar-se enrere, és a dir, es plegarà. Un cop plegada del tot, tindrem la Joëlette descansant a terra. Per facilitar que el nostre passatger o passatgera pugui sortir-ne, hem de plegar un dels braços de la Joëlette. **3 4**

ORGANITZACIÓ D'UNA ACTIVITAT AMB LA JOËLETTE

L'èxit d'una activitat amb Joëlette comença per una bona organització, és a dir, per portar a terme eficientment les tasques que permetin a tots els participants gaudir de l'activitat de forma segura i confortable. Podem agrupar aquestes tasques en tres fases de treball:

- 01 La sol·licitud del servei i l'obertura de l'expedient**
- 02 La valoració de la idoneïtat de i les necessitats del servei sol·licitat**
- 03 La preparació de l'activitat i el tancament de l'expedient**

L'organització de l'activitat pot requerir un cert temps, de manera que cal tenir-ho en compte a l'hora d'escollir la data de realització.

01

La sol·licitud del servei i l'obertura de l'expedient

L'organització d'un servei amb Joëlette comença quan es rep una sol·licitud per utilitzar-la. Per tant, com a entitats o persones gestores del servei de la Joëlette, el primer que cal és tenir uns canals clars i eficients perquè els possibles usuaris puguin contactar amb nosaltres, així com una persona responsable d'atendre les consultes i les sol·licituds de les persones i entitats interessades.

Pel que fa als sol·licitants, el més habitual és que no siguin els mateixos usuaris de la Joëlette, sinó alguna persona del seu entorn familiar, de les seves amistats o d'una entitat de la qual formi part: centre de treball, associació, escola, esplai, etc.

En aquest sentit, és important que:

- Els sol·licitants informin bé l'usuari sobre la Joëlette i l'activitat que es vol fer i obtinguin el seu consentiment explícit. En cas que l'usuari tingui dubtes, podem oferir-li l'oportunitat de conèixer la cadira i com funciona amb documents audiovisuals o organitzant una visita prèvia. Tanmateix, si l'usuari continua tenint dubtes, podem proposar activitats més senzilles o ajustades a les seves expectatives. En qualsevol cas, hem de respectar la seva decisió perquè no podem obligar ningú a ser passatger de la Joëlette ni «regalar-li» el servei per sorpresa. Aquest criteri és vàlid per a totes les persones indistintament de la seva edat. Les úniques excepcions són les persones amb discapacitats intel·lectuals severes que no els permetin decidir per elles mateixes. Aleshores, aquesta responsabilitat passarà als seus tutors legals.

- Els serveis de Joëlette solen inserir-se en sortides col·lectives que poden incloure diferents activitats: visites, activitats educatives, àpats, etc. De fet, és precisament això el que fa de la Joëlette una eina inclusiva. Des d'aquesta perspectiva, cal entendre que la funció de la Joëlette no és transportar una persona d'un lloc a un altre sinó fer possible que l'usuari gaudeixi de la jornada programada amb la seva gent. Cal, doncs, que el servei que oferim s'adapti a la jornada programada pels sol·licitants i no pas a l'inrevés.

La formalització de la sol·licitud té els objectius següents:

- Obtenir la informació necessària per valorar la viabilitat del servei i, en cas afirmatiu, identificar-ne les necessitats per realitzar-lo de forma segura i confortable per als participants. Això ho aconseguirem emplenant la **fitxa del servei**.
- Formar l'**equip organitzador** del servei de Joëlette.
- Obrir l'**expedient del servei**.

a. La fitxa del servei

El primer, doncs, és descriure el servei per poder-ne valorar la viabilitat i les necessitats. Per fer-ho, hem de demanar al sol·licitant la informació següent:

- **Dades del sol·licitant:**

Nom de la persona de contacte i, si escau, de l'entitat.

Relació amb els usuaris del servei: familiar, associació, centre de treball, escola, etc.

Dades de contacte: adreça, telèfons, correu electrònic, etc.

- **Característiques del servei sol·licitat:**

Tipus d'activitat: senderisme, accés a un paratge, visita cultural, activitat educativa, etc.

Objectius i programa de la jornada: activitats, àpats, visites, etc.

Característiques de l'entorn: indret, itinerari i recursos del territori (equipaments, fonts, aparcaments, etc.).

Nombre de participants i tipologia: familiar, escolar, amics, edats, etc.

Nombre de participants que volen conduir la Joëlette (amb una mínima condició física).

Calendari: data, horari, punt de trobada, etc.

— Dades de l'usuari o dels usuaris

Nombre d'usuaris.

Nom i edat.

Condició física: pes, alçada i mobilitat de les cames, el tronc i els braços.

Capacitats cognitives.

Coneixement de l'activitat i consentiment explícit.

Possibles malalties i tractaments que poden ser incompatibles amb l'activitat: vertigen, afeccions cardiovasculars, etc. (en cas de dubte, cal assegurar-se per mitjà d'un especialista de la conveniència de fer l'activitat i en cap cas córrer riscos innecessaris).

b. La formació de l'equip organitzador

En el mateix moment que demanem la informació per omplir la fitxa del servei, també hem de demanar a l'entitat sol·licitant que esculli una persona (o màxim dues) que s'encarregui d'organitzar del servei de la Joëlette conjuntament amb l'entitat que l'ofereix. Es formarà així l'equip organitzador. La persona o persones escollides han de tenir accés a la informació requerida i una certa capacitat de decisió.

c. L'obertura de l'expedient del servei

Un cop format l'equip i obtinguda la informació dels servei, ja en podem fer una primera valoració. Si és positiva, obrirem l'expedient, que ha d'incloure:

- un breu escrit de sol·licitud (enviat per correu electrònic), i
- la fitxa descriptiva del servei.

Aleshores ja podem passar a la segona fase de l'organització: determinar les necessitats per realitzar el servei de forma segura i confortable per als participants.

En cas de considerar el servei inadequat o inviable (perquè posa en risc la seguretat, el confort i/o el gaudi de passatgers i pilots) es poden proposar activitats alternatives.

02

La valoració de la idoneïtat i de les necessitats del servei sol·licitat

Els objectius d'aquesta fase són:

- Seguir avaluant la viabilitat de l'activitat. Això s'explica perquè algunes activitats que inicialment (amb la informació de la fitxa de sol·licitud) poden semblar factibles, posteriorment, amb informació més detallada, poden presentar problemes.
- Determinar les necessitats de l'activitat: nombre de Joëlettes, nombre de pilots, durada, equipaments, etc.

Els aspectes més importants de l'activitat que cal tenir en compte per determinar les necessitats són:

- el tipus d'activitat
- les característiques de l'entorn
- el nombre d'usuaris i les seves característiques
- la quantitat de participants

a. El tipus d'activitat

La funció o funcions dels pilots de la Joëlette depèn en bona part del tipus d'activitat per a la qual s'ha sol·licitat. Per exemple, si es tracta d'una visita cultural o d'una activitat educativa, els pilots, a més de conduir la cadira, han d'afavorir la participació de l'usuari de la manera més efectiva i còmoda possible. Han d'assegurar-se de situar la cadira en un indret i en una posició que permetin a l'usuari observar i escoltar el guia o el monitor i, si cal, ha de poder realitzar els exercicis com la resta de companys i companyes. Però, si l'activitat és de senderisme o una visita a un paratge, cal estar pendent de seguir el recorregut establert, escollir les parades que es considerin convenientes perquè els pilots descansin o per observar un paisatge o un element patrimonial i, en cas de conèixer el territori, potser també cal fer de guia interpretatiu.

b. Les característiques de l'entorn

Però els aspectes més determinants a l'hora de valorar la viabilitat de l'activitat i quines necessitats comporta són les característiques de l'entorn i dels usuaris. I ho són per elles mateixes i de forma combinada.

En les característiques de l'entorn hi podem incloure els aspectes següents:

- **característiques de la pista, camí o sender per on transcorre l'itinerari**
- **longitud i pendent de l'itinerari**
- **presència d'equipaments**

Cal ser molt curós en el coneixement de l'entorn. És per això que, sempre que puguem, hem d'oferir als sol·licitants algun itinerari que ja coneguem i per on hàgim transitat amb la Joëlette. Quan això no sigui possible perquè el sol·licitant demani un itinerari concret que no hem recorregut mai amb Joëlette, potser caldrà recórrer-lo prèviament a peu o, si està permès, en bicicleta de muntanya, per conèixer les dificultats que presenta la pista, el camí o el sender per on transcorre. Les variables a tenir en compte són el tipus de ferm (llis, pedregós, amb afloraments, amb grava fina, etc.), l'amplada i, sobretot, els accidents com desnivells molt pronunciats, passos encinglerats, pendents relliscosos, etc. Podem prendre com a referència les bicicletes de muntanya. Per allà on passi una bicicleta de muntanya, podrà passar la Joëlette. En qualsevol cas, caldrà trobar passos alternatius per a aquells trams que, per algun motiu, no presentin la seguretat necessària. O, senzillament, proposar un canvi total d'itinerari.

La longitud i el pendent d'un itinerari determinen, sobretot, la quantitat de persones i de temps que necessitarem per recórrer-lo. Com més longitud i més pendent, més pilots i més temps necessitarem per recórrer l'itinerari, incloent-hi les parades de descans i/o rotacions entre els pilots.

Amb tot, i com ja s'ha comentat, cal combinar les característiques de l'entorn amb les de l'usuari per determinar la idoneïtat d'una activitat o per valorar-ne les necessitats. Per a un mateix itinerari, no és igual transportar una persona de 30 kg de pes que una de 90 kg, per exemple.

Finalment, un darrer aspecte que cal tenir en compte a propòsit de l'entorn és l'existència d'equipaments com aparcaments, punts d'informació o interpretació, fonts, etc. disponibles i que ens poden ajudar en la logística de l'activitat: punt de trobada, punts de descans, indrets per fer un àpat, etc.

c. El nombre d'usuaris i les seves característiques

Les activitats amb Joëlette poden implicar més d'un usuari, sobretot quan el sol·licitant és una entitat que agrupa persones amb mobilitat reduïda: escoles d'educació especial, centres especials de treball, associacions de persones amb diversitat funcional, etc. En aquests casos, l'equip organitzador ha de saber el nombre exacte d'usuaris i, per tant, de cadires necessàries per atendre'ls a tots.

Una altra informació bàsica és la que fa referència a les característiques físiques i cognitives dels usuaris. En concret, les dades més rellevants són:

- edat
- pes
- alçada
- capacitat de mobilitat de les cames
- capacitats de les extremitats superiors, del tronc i del coll
- capacitats cognitives

El pes i l'alçada dels usuaris, combinats amb les característiques de l'itinerari a recórrer, són les dades que determinen el nombre de pilots que necessitarà cada usuari. El pes determina les necessitats de tracció de la cadira, i l'alçada, les necessitats d'equilibri.

Tots els pilots, estiguin en la posició que estiguin, fan les dues funcions, tracció i equilibri, però en les posicions del davant i del darrere treballen més la tracció i en les posicions laterals, l'equilibri.

Tot seguit es proposen algunes relacions orientatives entre el pes de l'usuari, la longitud i el pendent de l'itinerari, i el nombre de pilots necessaris:

— **Per a un itinerari planer d'una longitud de 5 quilòmetres:**

Usuari de fins a 49 quilos de pes. Amb dos pilots n'hi ha prou: un al davant i l'altre al darrere.

Usuari d'entre 50 i 74 quilos de pes. Quatre pilots: un al davant, un al darrere i dos als laterals.

Usuari d'entre 75 i 100 quilos de pes. Sis pilots: un al davant, un al darrere i dos als laterals, més dos pilots per anar fent relleus i descansos.

— **Per a un itinerari costerut d'una longitud de 5 quilòmetres:**

Usuari de fins a 29 quilos de pes (generalment un nen o nena). Dos pilots fent descansos si cal.

Usuari d'entre 30 i 49 quilos de pes. Quatre pilots fent descansos si cal.

Usuari d'entre 50 i 64 quilos de pes. Sis pilots: quatre pilots més dos més per anar fent relleus i descansos.

Usuari d'entre 65 i 90 quilos de pes. Vuit pilots: un al davant, un al darrere, quatre als laterals i dos pilots més per anar fent relleus i descansos.

Usuari d'entre 91 i 110 quilos de pes. Deu pilots: dos al davant (un tibant amb corretges), un al darrere, quatre als laterals i tres més per anar fent relleus i descansos.

En el cas de persones altes, amb el punt de gravetat situat més amunt, cal reforçar els laterals, ja que tendeixen a desequilibrar més la cadira en els revolts, en les irregularitats del ferm i en les pujades i baixades més costerudes.

Juntament amb el pes i l'alçada, les capacitats de mobilitat de les cames i del tren superior condicionen les maniobres per accedir a la cadira, que poden ser més o menys autònomes o més o menys assistides. En aquest sentit, us recomanem que les maniobres per accedir o sortir de la cadira les triïn els mateixos usuaris i les persones del seu entorn. En són uns experts! Nosaltres hi col·laborarem.

Pel que fa a l'adaptació dels seients i les subjeccions de la cadira a les condicions físiques, cal sumar-hi les condicions cognitives de l'usuari. En aquest aspecte, la norma bàsica és que, com més envergadura i menys mobilitat, més subjeccions caldran i com més afectació cognitiva, també. En qualsevol cas, aquest aspecte és important de parlar-lo directament amb l'usuari o, en el cas dels infants o de les persones amb discapacitat cognitiva, amb els seus familiars o cuidadors més directes. Cal informar-los de totes les possibilitats d'adaptació que ens ofereix la Joëlette (seients, posició del respall i subjecció del cap) i de les possibilitats d'incorporar-hi subjeccions externes. En casos particularment especials, podem donar l'oportunitat als interessats de veure i provar la cadira perquè ells mateixos determinin les necessitats de confort i de subjecció més adequades per a l'usuari. Val a dir que actualment hi ha una gran varietat de seients i subjeccions disponibles al mercat que permeten adaptacions molt personalitzades i, un cop més, són els usuaris els qui els coneixen millor.

d. La quantitat de participants en l'activitat

Conèixer quantes persones i de quina tipologia participaran en l'activitat és important pels aspectes següents:

- Saber el nombre de persones disponibles, amb la voluntat i la condició física necessàries, per ajudar a formar l'equip o els equips de pilots de la o les Joëlettes.
- Identificar les necessitats de coordinació dels participants. En cas d'activitats que agrupen moltes persones, cal determinar alguns mecanismes de coordinació que vetllin pel bon funcionament de l'activitat.

- Determinar el tipus d'equipaments necessaris, sobretot en activitats amb molts participants. Punts de trobada o d'inici ben equipats amb aparcaments, o espais amples i/o amb servei de bar per fer els àpats (tipus àrees d'esplai o restaurants). En algunes ocasions ens pot anar bé accedir a una zona de l'espai natural amb el trànsit motoritzat restringit. Aquestes opcions ens poden ser útils per escurçar l'itinerari o per estalviar-nos algun tram accidentat. Aleshores cal demanar a l'ens competent el permís corresponent i la manera com obrirem el pas (una clau, un codi, un guarda).

Valorant tots aquests aspectes (tipus d'activitat, característiques de l'entorn i dels usuaris i quantitat de participants) podem determinar les necessitats per realitzar l'activitat:

- Nombre de pilots que requereix l'usuari o usuaris i persones disponibles del seu entorn.
- Temps que cal destinar a l'activitat.
- Necessitats especials dels usuaris: adaptacions i fixacions a la Joëlette, parades, etc.
- Equipaments que ens poden ajudar en els aspectes logístics: aparcaments, àrees d'esplai, punts de descans, etc.
- Mecanismes de coordinació dels participants.

03

La preparació de l'activitat i el tancament de l'expedient

Aquesta fase té tres objectius:

- Aconseguir atendre totes les necessitats que requereix l'activitat i que s'han identificat en la fase anterior.
- Determinar els aspectes logístics de l'activitat: data, horari, punt de trobada, coordinació.
- Tancar l'expedient del servei.

a. Buscar les Joëlletes necessàries

Si necessitem més Joëlletes de les que tenim, ens hem de posar en contacte amb la resta de gestors de Joëlletes que coneguem (començant pels existents a tota la Xarxa de Parcs Naturals) i demanar si en tenen de disponibles. En aquest sentit, hem de demanar la Joëlette però també un pilot o una pilot experimentats. Si només ens poden deixar la Joëlette, hem de ser nosaltres els qui cerquem aquesta persona. Tanmateix, si no aconseguim totes les Joëlletes necessàries, es poden proposar noves dates, desdoblar l'activitat o refer la proposta.

b. Formar els equips de pilots de les Joëlletes

Els pilots necessaris per a cada passatger se seleccionen entre els gestors de les Joëlletes i els voluntaris de l'entorn del sol·licitant, determinant la posició o posicions que pot ocupar cada pilot amb relació al seu pes, la seva alçada i la seva condició física. En aquest sentit, es recomana que els pilots experimentats se situïn a la posició davantera en la pujada, per seleccionar la traça, i en la posició posterior en la baixada, per controlar el mecanisme de frenada.

Si entre els gestors i l'entitat sol·licitant no s'aconsegueixen els pilots necessaris, es pot demanar ajut a altres gestors de Joëlettes.

c. Concretar els aspectes logístics de l'activitat

Els aspectes logístics són la data, l'horari, el punt de trobada, les parades, el programa i la coordinació de l'activitat. També les recomanacions de roba, avituallament i precaucions que cal fer als participants segons la durada de la jornada, l'itinerari i l'època de l'any que hem escollit.

Cal fer també un seguiment de les previsions meteorològiques o d'altres factors de força major que poden determinar l'anul·lació o el canvi de data de l'activitat. En qualsevol cas, tots aquests aspectes són en l'àmbit de decisió de l'entitat o de les persones sol·licitants i els gestors de la Joëlette hi poden participar sobretot en qualitat d'assessors.

Per contra, demanar els permisos d'obertura d'equipaments o de passos restringits, si cal, és propi dels gestors del servei de la Joëlette.

En el cas d'activitats amb més d'una Joëlette i amb força participants, cal tenir en compte alguns mecanismes de coordinació. Així, cal decidir les persones que organitzaran els participants i que vetllaran per seguir l'horari establert, realitzar les activitats previstes i evitar que algú es perdi. Es tracta que aquestes persones se situïn al davant, al mig i al final del conjunt de participants i que es vagin comunicant al llarg de la jornada. Aquestes persones també han de poder decidir què fer en cas de canvis sobtats de temps o d'altres imprevistos.

Pel que fa a la coordinació entre els diferents equips de pilots de les Joëlettes, es recomana:

- Que les Joëlettes i els seus pilots vagin al davant i la resta de participants al darrere. En cas que els passatgers de les Joëlettes siguin infants, segurament els seus familiars voldran ser també a prop seu, siguin pilots o no.

- Disposar totes les Joëlettes en fila, una darrere l'altra, amb uns metres de separació. Evitem d'anar en paral·lel o massa junts, ja que si no la caiguda d'una Joëlette en podria arrossegar d'altres. Alhora, però, cal mantenir el contacte visual o auditiu entre els equips de les Joëlettes per tal d'evitar confusions en l'itinerari, permetre, si cal, ajudes mútues i facilitar el contacte entre els passatgers.
- En alguns itineraris o indrets molt freqüentats és útil que algunes persones vagin al davant de tot obrint camí i advertint de la nostra presència els visitants de l'espai natural amb qui ens anem creuant, sobretot en passos estrets i complexos.

d. Tancar l'expedient del servei

Un cop realitzada l'activitat, cal completar l'expedient del servei amb la informació següent:

- Documentació gràfica de l'experiència. Imatges i vídeos que permetin descriure i entendre el desenvolupament de l'activitat: nombre de Joëlettes, volum de participants, principals activitats del programa, incidències, etc. Aquesta documentació l'han d'originar bàsicament l'entitat o les persones sol·licitants però val la pena demanar-los-ho abans de l'activitat perquè es preparin per generar-la i perquè demanin els permisos necessaris.
- Breu escrit de valoració de l'experiència de l'entitat o de les persones sol·licitants. Pot incloure valoracions tècniques del servei, impressions emocionals i subjectives de la vivència, i propostes de millora.

Amb aquesta documentació, tancarem l'expedient, que, més endavant, potser necessitem per mostrar l'experiència a nous usuaris, per elaborar memòries o per aplicar millores.

**Diputació
Barcelona**

**Àrea d'Infraestructures,
Mobilitat, Urbanisme,
Habitatge i Espais Naturals**

Gerència de Serveis d'Espais Naturals

Comte d'Urgell, 187. 08036 Barcelona

Tel. 934 022 428

xarxaparcs@diba.cat · parcs.diba.cat